

оценъчно стереотипизиране на подобен род изяви като примитивизъм в ромската културна ориентация и реализация.

И още нещо в този дух. Ако повярваме на директните обяснения на циганите за техните естетически предпочитания към цирка, бихме се озадачили при по-внимателен анализ. Как така в цирка им харесват музикалните и танцовите изпълнения, когато тъкмо тези изпълнения в повечето спектакли далеч не са „гвоздеят на програмата“. Нещо повече, те дори по-често са фонен, спомагателен, инструментален по функционалността си елемент към основните, доминиращите, сублимните етюди в представлението на съответна циркова труппа. Значи и тук трябва да има все пак някакво обяснение по отношение на извеждането на второстепенното, фоново спомагателното като първостепенно по своята неосмислена, но емоционално фаворизирана част от цирковия спектакъл. Част, която така неотразимо и всеобхватно да привлича вниманието и интереса на циганите и да им гарантира емоционална удовлетвореност със и чрез своето потайно присъствие, с дискретната си мисия, проникваща в ромската душевност.

Ако искаме да си обясним циганската населеност в цирковата публика, спонтанността на реакциите и континуитета на интереса към това изкуство, трябва да търсим нещо, което външно не би привлякло вниманието ни. Нещо, което е реализируемо в канавата на цирковото повествование в един символичен, алегорично-метафоричен ракурс и което е „уловимо“ само при дълбочинното и детайлното познаване и разбиране на циганската душевност.

Циркът е един своеобразен образ, който в своята феноменалност кара да изплуват от дълбините на циганското подсъзнание редица реминисценции и спомени, митологични и символични илюстрации на ромската съдба, на екзистенциално значими, бих казал вековечни стожери в душевността на ромите, на своеобразни психични компенсаторни и др. механизми. Всички те в своя превърнат, отчужден и външно недоловим вариант на представяне отвеждат към изконните проблеми за циганското битие, за ромската орис и съдба.

Много от щрихите на историческата и актуалната орисия на цирка, на професионалните циркови артисти напомнят по доста нат-